

ROCZNICA WIZYTY
OJCA ŚWIĘTEGO
JANA PAWŁA II

Śladami Ojca Świętego Jana Pawła II

Przewodnik po miejscach w Zakopanem i okolicach
związanych z papieżem Janem Pawłem II

Wydawca: Urząd Miasta Zakopane

ZAKOPANE

Tekst: Maciej Krupa

Tłumaczenie: Józefa i Michael Clark

Fotografie: Paweł Murzyn, Anna Karpiel- Semberecka,
Archiwum Urzędu Miasta Zakopane, Jerzy Zacharko

Obraz autorstwa Arkadiusza Walocha

Nakład: 2000 szt.

Projekt, skład, druk: Drukarnia „Janter”, tel. 89 715 51 13

ISBN 978-83-957600-6-8

Szanowni Państwo!

Wizyta św. Jana Pawła II w czerwcu 1997 roku była wielkim przeżyciem dla mieszkańców Zakopanego i Podhala, a także jednym z ważniejszych wydarzeń w historii naszego miasta. W tym roku z czcią i wiarą wspominamy i przeżywamy ją na nowo.

Ojciec Święty Jan Paweł II ukochał ten rejon Polski, chętnie jeździł tu na nartach i wypoczywał. W przewodniku po miejscach w Zakopanem i okolicach związanych z Janem Pawłem II chcemy pokazać Państwu Jego i nasz dom – Tatry i Zakopane.

Przygotowaliśmy bogaty program obchodów 25. rocznicy wizyty Ojca Świętego w Zakopanem, a najważniejszym z nich będzie z pewnością Uroczysta Msza Święta z udziałem Episkopatu Polski i góralskich muzykantów na stadionie Wielkiej Krokwi. Dla wielu z nas, pamiętających to wielkie wydarzenie sprzed ćwierćwiecza, będzie to moment wzruszenia i zadumy. Jedna z tych chwil, które zapadają w pamięć na zawsze.

Mam nadzieję, że zechcecie Państwo być w tych dniach razem z nami tworząc duchową wspólnotę skupioną wokół krzyża na Giewoncie. Bądźcie z nami na szlakach Świętego Jana Pawła II, w Jego ukochanych górach, gdzie jest się zawsze bliżej Boga.

Leszek Dorula
Burmistrz Miasta Zakopane

Ladies and gentlemen!

Visit of John Paul II in June 1997 was a great experience for the inhabitants of Zakopane and Podhale, as well as one of the most important events in the history of our city. This year we remember and relive it with reverence and faith.

The Holy Father John Paul II loved this region of Poland, he liked to go skiing here and rest. In a guide to places in Zakopane and the vicinity of John Paul II, we want to show you his and our home, the Tatra Mountains and Zakopane.

We have prepared a rich program for celebrating the 25th anniversary of the Holy Father's visit to Zakopane, and the most important of them will certainly be the Solemn Holy Mass with the participation of the Polish Episcopate, and highlander musicians at the Wielka Krokiew stadium. For many of us who remember this great event a quarter of a century ago, it will be a moment of emotion and reverie. One of those moments that will be remembered forever.

I hope that you would like to be with us these days, creating a spiritual community centred around the cross on Giewont. Be with us on the paths of Saint John Paul II, in his beloved mountains, where you are always closer to God.

Leszek Dorula
Mayor of the City of Zakopane

Miejsca w Zakopanem i okolicach związane z papieżem Janem Pawłem II

Ojciec Święty Jan Paweł II jako papież odwiedził Podhale i Tatry trzykrotnie. Podczas swojej pierwszej pielgrzymki do ojczyzny w czerwcu 1979 roku odprawił Mszę Świętą na lotnisku w Nowym Targu. Cztery lata później w czerwcu 1983 roku, podczas stanu wojennego, spotkał się w schronisku na Polanie Chochołowskiej z przywódcą zdelegalizowanej wówczas „Solidarności” Lechem Wałęsą i odbył krótką, pieszą wycieczkę do Doliny Jarząbczej. Trzeci raz odwiedził Podhale w 1997 roku, kiedy to mieszkał w Zakopanem od 4 do 7 czerwca. Poza obowiązkami duszpasterskimi był to częściowo pobyt prywatny – sentymentalna podróż papieża do miejsc związanych z jego posługą jako księdza i biskupa krakowskiego. Jako arcybiskup metropolita krakowski Karol Wojtyła bywał na Podhalu kilkanaście razy w roku uczestnicząc w rozmaitych uroczystościach kościelnych, wizytując parafie, ale także odpoczywając. Oto kilka miejsc w Zakopanem, Tatrach i na Podhalu związanych z wizytami Karola Wojtyły i papieża Jana Pawła II.

Places in Zakopane and surrounding areas, associated with Pope John Paul II

As Pope, Holy Father John Paul II, visited the Podhale region, and the Tatry mountains three times. When the Pope had his first pilgrimage to his homeland in 1979, he celebrated mass at the Nowy Targ airport. Four years later, the Pope returned to the Motherland in June while Poland was under martial law. He met with leader of the outlawed “Solidarity” movement, Lech Wałęsa, in a mountain shelter in the Chochołowska clearing where he later took a quick hike to the Jarzabczej Valley. The third time the Pope visited Podhale was in 1997 where he stayed in Zakopane from the 4th of June, to the 7th. Aside from his pastoral duties, this visit was more of a private, sentimental one because of his past visits while he was still a priest and bishop of Kraków. As the Archbishop of the metropolitan area of Kraków, he would visit Podhale over a dozen times in a single year to visit parishes, take part in religious celebrations and to relax. Here are a few places that Karol Wojtyła, Pope John Paul II, visited in Zakopane, the Tatry Mountains and Podhale area.

ZAKOPANE Wielka Krokiew

Nazwa ta kojarzy się niemal wszystkim z wielką skocznią narciarską w Zakopanem, choć pierwotnie była to – i jest – nazwa regłowego, lesistego szczytu, położonego między dolinami Bystrej i Białego, na zboczach którego zbudowano ową skocznię. Projekt skoczni wykonał dyrektor Szkoły Przemysłu Drzewnego i pomysłodawca parku sportowego w Zakopanem Karol Stryjeński, a projekt techniczny przygotował sprowadzony w tym celu do Zakopanego szwedzki inżynier Selström. Budowę skoczni ukończono w roku 1925, a w marcu tegoż roku rozegrano na niej pierwszy konkurs skoków. Pierwszym rekordzistą skoczni został zakopiańczyk Stanisław Gąsienica-Sieczka uzyskując 36 i pół metra.

Trzykrotnie rozgrywano na Wielkiej Krokwi zawody w ramach Mistrzostw Świata FIS w latach 1929, 1939 i 1962. W 1929 roku przeprowadzono pierwszą w historii Polskiego Radia transmisję na żywo z konkursu skoków w Zakopanem. W 1962 roku podczas konkursu skoków pod Wielką Krokwią zebrał się nieprzebrany tłum kibiców, szacowany na ponad sto tysięcy osób. Skocznię kilkakrotnie przebudowywano, wyposażając ją w nowe trybuny, wykładając zeskok igelitem, a ostatnio zbudowano nowoczesne oświetlenie, kolej linową i nowy pawilon. Rekord skoczni należy do Japończyka Yukiya Satō i wynosi 147 metrów. Skocznia nosiła dawniej imię swojego projektanta Karola Stryjeńskiego, a od 1989 roku nosi imię najwybitniejszego polskiego skoczka przed epoką Adama Małysza i Kamila Stocha – Stanisława Marusarza.

Niezapomnianym wydarzeniem i największym ludzkim zgromadzeniem w historii Zakopanego była msza święta, którą odprawił na stadionie pod Wielką Krokwią 6 czerwca 1997 roku papież Jan Paweł II. Przybyło wówczas pod Krokiew jak się szacuje ponad trzysta tysięcy osób. Podczas mszy świętej papież beatyfikował dwie siostry zakonne: Bernardynę Jabłońską i Marię Karłowską, górale złożyli papieżowi Hołd Podhalan, a podczas mszy świętej grała osiemdziesięcioosobowa muzyka górska.

Zakopane

Wielka Krokiew

When the name "Wielka Krokiew" is mentioned, people almost always imagine the big ski jumping venue, however, it was originally, and still is, the name of the mountain summit that is between the Bystrej and Białego valley, where the venue was built. The ski jump project was done by the principal of the School of Wood Industry and the originator of today's Main Sports Centre was none other than Karol Stryjeński. The technical design of the jump was brought to the table by Swedish engineer, Sellstrom. The jump was completely built by 1925 and in March of that same year, the first competition took place. Stanisław Gąsienica-Sieczka, a resident of Zakopane, held the first ski jump record of 36.5 metres.

The FIS World Cup was held here three times; 1929, 1939 and in 1962. The first time the Ski Jumping World Cup was held at the Wielka Krokiew, in 1929, the first ever live radio transmission was heard in Poland, which was used to cover the event. 1962 saw a record audience of over 100,000 fans surrounding the famous ski jump. Throughout the years, the ski jump venue was remodeled multiple times with new stands being built, a large plastic cover over the landing area installed, and more recently, new stadium lights were installed along with a new pavilion and ski lift. The current record holder for farthest distance jumped is Yukiya Satō with 147 metres. The ski jump was named after Karol Stryjeński, however in 1989, the jump was renamed after the most famous Polish ski jumper before the era of Adam Małysz and Kamil Stoch: Stanisław Maruszka.

One of the most unforgettable and massive events in the history of Zakopane was when Pope John Paul II celebrated mass at the bottom of the stadium on June 6th 1997. The number of people that attended this mass was over 300,000.

During this mass, the Pope beatified two nuns, Bernardyna Jabłońska and Maria Karłowska. Local highlanders gathered and gave the Pope a Highlander Tribute, and during mass over 80 highlander musicians played our traditions songs.

Centrum Formacyjno - Szkoleniowe Księżówka

Obecnie budynek Księżówki pełni rolę Domu Rekolekcyjnego Konferencji Episkopatu Polski, w praktyce spełniając rolę ośrodka wypoczynkowego dla księży katolickich. Obecną swoją formę zawdzięcza przebudowie w latach 90. XX wieku. Najstarsza, drewniana, część domu stojąca przy Alei Przewodników Tatrzańskich pod numerem 2, pochodzi z roku 1875. Od 1877 właścicielką domu zwanego Adasiówką była hrabina Róża Raczyńska, która mieszkała tu ze swoim synem Adamem dla poratowania jego zdrowia (od imienia syna pochodziła nazwa domu). Później dom ten dzierżawił i mieszkał w nim wraz z matką Władysław hrabia Zamoyski. Tutaj miała swoją pierwszą siedzibę Szkoła Pracy Domowej Kobiet generałowej Jadwigi Zamoyskiej. Na początku XX wieku Adasiówkę kupił doktor Bronisław Chwistek z zamiarem prowadzenia w niej zakładu leczniczego dla nerwowo chorych.

Dom stał się własnością Kościoła w roku 1909, zakupiło go Polskie Towarzystwo Kapłanów Katolickich i przekształciło w zakład wypoczynkowy i sanatorium dla księży. Wówczas zmieniono nazwę obiektu na Księżówkę i znacznie rozbudowano. W ciągu minionych stu lat Księżówkę odwiedziło wielu znanych kapłanów i biskupów. Wielokrotnie bywali tu prymas Polski Stefan Wyszyński oraz kardynałowie Adam Sapieha i Karol Wojtyła. Regularnie odbywają się tu rekolekcje dla księży, często w Księżówce obradują biskupi w ramach Konferencji Episkopatu Polski. Karol Wojtyła jako biskup i kardynał bywał tu wielokrotnie w latach sześćdziesiątych i siedemdziesiątych minionego stulecia.

Podczas pamiętnej pielgrzymki Jana Pawła II do Polski i na Podhale w czerwcu 1997 roku, papież spędził tu trzy dni. 4 czerwca 1997 roku we środę wieczorem papież przyleciał do Zakopanego prosto z Częstochowy. Śmigłowiec z papieżem wylądował na stadionie Centralnego Ośrodka Sportu nieopodal Księżówki. Apartament papieski został zachowany w kształcie w jakim pozostawił go po swojej wizycie Jan Paweł II. Z ogrodu Księżówki pochodził wielki smrek, który w grudniu 1997 roku zawieziono do Rzymu gdzie stanął jako świąteczna choinka na Placu Świętego Piotra. Tu wreszcie, w parku otaczającym Księżówkę, postawiono granitowy pomnik papieża-pielgrzyma. Dom jest obiektem zamkniętym, ale podczas niedzielnej mszy świętej można zobaczyć ładną, zabytkową kaplicę mieszczącą się na piętrze w najstarszej części budynku.

Księżówka

Currently, the Księżówka building is a retreat home that is specifically used for the Episcopal Conference of Poland so that priests may come here to rest and find solitude. The current building was built in the 1990's. One of the older, wooden, sections of the house was built in 1875 next to Przewodników Tatrzańskich alley under nr.2. In 1877, the owner of the house was Countess Róża Raczyńska who lived there with her son, Adam. The house was named "Adasiówka" after her son. Later on, this home was leased by Count Władysław Zamoyski and his mother. It is in that house where Jadwiga Zamoyska had her first School for Women where girls were taught how to be ladies and mothers. In the early 20th century, Adasiówka was bought by Dr. Bronisław Chwistek, who had the intention of opening a medical clinic for people with central nervous system disorders.

The house was later owned by the church in 1909, and was given to the Polish Catholic Priest Company which became a sanitarium for priests. During this period of transformation, the building was given the name "Księżówkę" and when further expansions were made. Throughout the many years that Księżówka has served as a retreat, many well-known priests, and bishops, have found solitude here. Some of the more well-known religious figures that have visited Księżówka repeatedly were Bishop Stefan Wyszyński, as well as, Cardinal Adam Sapieha and Karol Wojtyła. On a regular basis, bishops will come here to discuss matters about the Episcopal Conference of Poland. During the 1960's -70's, Cardinal Karol Wojtyła visited Księżówka repeatedly when the building itself was over a century old.

During his pilgrimage to Poland in 1997, Pope John Paul II visited Zakopane, and the surrounding areas, for three days. On the 4th of June in 1997, the Pope flew to Zakopane from Częstochowa. The Pope flew into Zakopane via helicopter and landed on the sports stadium field at the Sports Center of Zakopane. The apartment room, in which Pope John Paul II stayed in during his visit, has been left untouched since then. While the Pope was here in 1997, a spruce from the Księżówka garden was taken to the Vatican. On December, 1997 that spruce was used as the Christmas tree in St. Peter's Square. This retreat is usually closed to the public, however, on occasion during holy mass, the public can see the wonderful chapel that is a part of the oldest section of the building.

Kaplica w Jaszczurówce

To obok Willi Koliba i Domu pod Jedłami, najcenniejszy zabytek stylu zakopiańskiego, jedynego narodowego stylu w historii polskiej architektury. Kaplica pod wezwaniem Najświętszego Serca Pana Jezusa została ufundowana przez synów zmarłego właściciela dóbr szaflarskich Adama Uznańskiego, jej budowę ukończono i poświęcenia dokonano w roku 1908. Jaszczurówka była wówczas częścią dóbr szaflarskich, a nie zakopiańskich. Projektantem kaplicy był Stanisław Witkiewicz i jest ona jedną z wzorcowych realizacji stylu zakopiańskiego. Posadowiona na zboczu na wysokiej kamiennej podmurówce, jednonawowa, z niewielką zakrystią przylegającą od południa do prezbiterium. Bogato zdobiona, z pięknym, strzelistym dachem krytym gontem i niewielką sygnaturką.

Wnętrze kryje ołtarz główny również zaprojektowany przez Witkiewicza, będący kombinacją elementów góralskiej chałupy i typowej podhalańskiej snycerki. Droga krzyżowa malowana na szkło przez Jana Jachymiaka pochodzi z lat pięćdziesiątych. Piękny drewniany kandelabr wyrzeźbił bardziej znany jako taternik, narciarz i ratownik – Stanisław Zdyb. Dwa ołtarze boczne i figurka Chrystusa frasośliwego nad wejściem do kaplicy są autorstwa wybitnego rzeźbiarza ludowego Józefa Janosa z Dębna. Na uwagę zasługują boczne witraże w prezbiterium z wizerunkami Matki Boskiej Częstochowskiej, Ostrobramskiej, orłem piastowskim i Pogonią – herbem Litwy. Perła stylu zakopiańskiego i zarazem jeden z najpiękniejszych drewnianych kościołów w Polsce.

Jaszczurówka Chapel

This chapel, along with Villa Koliba and Dom pod Jedłami, is the most precious monument of the Zakopane architectural style in Poland. Built in the chapel is "The Holiest Heart of Jesus Christ" and was funded by sons of the deceased Szaflary property owner, Adam Uznański. The chapel itself was completed in 1908. Jaszczurówka, at the time, belonged to Szaflary, not Zakopane. The project was carried out by the famous Stanisław Witkiewicz, who realized the "Zakopane style". The chapel is sited on a tall stone foundation with a single nave, and a small vestry just south of the sanctuary. The chapel is richly adorned, with a beautiful soaring shingled roof and a small turret.

The Stations of the Cross were painted on glass windows by Jan Jachymiak in the 1950's. A hanging, wooden, candelabrum carved by a well-known mountaineer and skier, Stanisław Zdyb. The nave includes two smaller altars, a Pensive Christ figure that was carved by the well-known artist, Józef Janos from Dębno. Noteworthy is the stained glass window that includes the Black Madonna of Częstochowa, Our Lady of the Gate of Dawn, a Piast eagle, and the Commonwealth coat of arms. This church is considered to be one of the most beautiful churches in Poland.

Kaplica i dom sióstr Urszulanek w Jaszczurówce

W 1932 roku współwłaścicielka willi Koci Borek w Jaszczurówce wstąpiła do Zgromadzenia Sióstr Urszulanek i przekazała zgromadzeniu należącą do niej część domu. Rok później wykupiono pozostałą część, a przed wojną siostry wybudowały obok murowany dom zakonny z kaplicą, poświęcony w 1938 roku. Od początku siostry prowadziły w domu ochronkę dla dzieci, po wojnie dom dziecka, a później – do dzisiejszego dnia – przedszkole.

Od 1965 roku biskup krakowski Karol Wojtyła niemal co roku spędzał w domu sióstr Urszulanek pierwszy tydzień stycznia, czyli swoje zimowe wakacje. Stąd wyruszał na narciarskie i piesze wycieczki. Czasem bywał tu także w trakcie roku w czasie krótkich wizyt poświęconych na wypoczynek.

Jan Paweł II odwiedził siostry Urszulanki w Jaszczurówce wieczorem w czwartek 5 czerwca 1997 kiedy wracał z Morskiego Oka. Kilka minut spędził w swoim pokoju w którym bywał zimą przez wiele lat. Dawny pokój Karola Wojtyły w klasztorze sióstr Urszulanek pozostaje w takim stanie, w jakim pozostawił go podczas ostatniej swojej wizyty w 1978 roku.

The Chapel and the Ursuline Nunnery in Jaszczurówka

In 1932, the co-owner of Villa Koci Borek in Jaszczurówka gave a portion of the building to the Covent of Ursuline Nuns. A year later, the nuns bought the rest of the building and they later built a stone building making the nunnery bigger in 1938. From the very beginning the nuns opened a children shelter, after the war; a foster home and to this day it is a nursery school.

From 1965 until he became Pope, Karol Wojtyła would visit the nunnery every first week of January and this was considered his winter vacation. The nunnery is where he would start his ski trips into the mountains. Once in a while, he would also visit throughout the year to relax for a few days.

Pope John Paul II visited the Ursuline nunnery one last time in 1997. He spent a few minutes reminiscing about the times where he would visit there before he became Pope. The nuns left his room untouched since Karol Wojtyła became Pope in 1978.

Kościół Świętego Krzyża

Kościół ten został zbudowany w latach 1982–1991 według projektu Witolda Cęckiewicza na działce ofiarowanej przez braci Jana, Józefa i Stanisława Trzebuniów. Kościół został konsekrowany 14 października 1991 roku przez kardynała Franciszka Macharskiego. Stąd dwa razy w roku – 19 sierpnia i 14 września – wyruszają uroczyste pielgrzymki na Giewont. 19 sierpnia przypada rocznica poświęcenia krzyża na Giewoncie, który został tam postawiony w 1901 roku. Kościół ten jest częstym miejscem koncertów muzyki klasycznej. Występowało tu wielu artystów światowej sławy z kompozytorem i dyrygentem Henrykiem Mikołajem Góreckim na czele.

Ojciec Święty Jan Paweł II gościł w kościele Świętego Krzyża 6 czerwca 1997 roku rano z krótką wizytą przed odprawieniem mszy świętej na stadionie pod Wielką Krokwią. Spotkał się tu z ludźmi chorymi z Zakopanego i okolic. Dziś w kościele Świętego Krzyża przechowywane są relikwie Jana Pawła II.

Holy Cross Church

This church was built in the years 1982-1991 in accordance to the design drawn by Witold Cęckiewicz on the land that was donated by brothers; Jan, Józef, and Stanisław Trzebunia. The church was consecrated on the 14th of October 1991 by Cardinal Franciszek Macharski. On August 19th, and September 14th of every year, a pilgrimage starts at the Holy Cross Church and is walked to the top of Giewont to celebrate the anniversary of the cross being built on Giewont peak in 1901. The church often holds classical music concerts. Many famous composers have had concerts here, including, Henryk Mikołaj Górecki.

Pope John Paul II hosted a welcoming for guests at this church in the morning of June 6th, 1997 before he celebrated mass at the stadium, Wielka Krokiew.

Sanktuarium Najświętszej Rodziny

Kościół pod wezwaniem Najświętszej Rodziny został konsekrowany w 1899 roku, ale jego budowę rozpoczął kilkanaście lat wcześniej pierwszy zakopiański proboszcz ksiądz Józef Stolarczyk. Po prostu Stary Kościół przy ulicy Kościeliskiej stawał się już za ciasny dla rozrastającego się Zakopanego. Budowa nie szła najlepiej, brakowało funduszy i rąk do pracy. Podobno dopiero kiedy ksiądz Stolarczyk zaczął zadawać za pokutę za złamanie szóstego przykazania przywiezienie fury kamienia na budowę nowego kościoła, plac szybko zapełnił się potrzebnym materiałem. Budowę po śmierci proboszcza dokończył jego następca ksiądz Kazimierz Kaszelewski.

Bryła trzynawowego kościoła utrzymana jest w stylu neomańskim. Wystrój kościoła ma charakter eklektyczny i jest dobrą ilustracją ścierania się w ówczesnym Zakopanem witkiewiczowskiego „stylu zakopiańskiego” z tak zwanym „sposobem zakopańskim” lansowanym przez dyrektora Szkoły Przemysłu Drzewnego Edgara Kovátsa. Ksiądz Kaszelewski mimo wstępnych deklaracji, wydawał się bardziej sprzyjać Kovátsovi. Dlatego też w stylu zakopiańskim jest utrzymany jedynie ołtarz w kaplicy Matki Boskiej Różańcowej w lewej nawie kościoła oraz kaplica św. Jana Chrzciciela ufundowana przez Zygmunta Gnatowskiego, właściciela willi Koliba, w całości starannie zaprojektowana przez Witkiewicza i wykonana przez jego współpracowników. Jest to jeden z najcenniejszych zabytków stylu zakopiańskiego. Mimo, że kościół ma już ponad sto lat i zbudowano po nim w Zakopanem szereg współczesnych kościołów, to i tak zakopiańczycy nazywają go do dziś Nowym Kościołem.

Papież Jan Paweł II odwiedził kościół Najświętszej Rodziny w południe 7 czerwca 1997 roku i spotkał się tam z grupą dzieci, które tego roku przystąpiły do sakramentu pierwszej komunii świętej.

Holiest Family Church

The Holiest Family Church was finished in 1899. However, construction of the church began a couple of dozen years earlier by rector Father Józef Stolarczyk. The old church on Kościeliskiej street was simply too small for the growing Zakopane population. Construction was very slow because of the lack of funds and workers. Supposedly Father Stolarczyk gave penance for those who broke the 6th Commandment and to atone for breaking the commandment, they had to bring building materials for the new church. Once Father Stolarczyk died, Father Kazimierz Kaszelewski finished construction of the new church.

The three-aisle stone front was built in a Neo-Romanesque style. The interior of the church has eclectic characteristics and it is a good example of Witkiewicz's "Zakopane style" that was promoted by the principal of the School of Wood Industry, Edgar Kovats. Despite some opposition, Father Kazimierz supported Kovats with regards to building in this style. This is why the altar of Our Lady of the Rosary, on the left side of the nave, is built in the Zakopane style. Also, the St. John the Baptist shrine was built in the Zakopane style and was funded by the owner of Villa Koliba, Zygmunt Gnatowski. The entire church was designed by the famous Witkiewicz, and built by his co-workers. Despite being over a century year old and having many other churches built after the Holiest Family Church, residents of Zakopane still call it "the New Church".

Stary Kościół

Cały teren, na którym znajdują się Stary Kościół, Kaplica Gąsieniców i Cmentarz Zasłużonych znany jest pod nazwą Pęksów Brzyzek, choć popularnie odnosi się tę gwarową nazwę jedynie do Starego Cmentarza. Teren pod kościół i cmentarz ofiarował bogaty zakopiański gazda Jan Pęksa, a wysoki, płaski, brzeg potoku – w tym przypadku Cichej Wody – po góralsku nazywa się brzyzek, oto etymologia gwarowej nazwy tego miejsca. W pierwszej połowie XIX wieku Zakopane podzielone było pomiędzy dwie parafie – w Chocholowie i Poroninie. W związku z tą niedogodnością, wzrostem liczby ludności i coraz liczniej pojawiającymi się pod Giewontem letnikami, ówczesni właściciele dóbr zakopiańskich – Klementyna i Edward Homolacowie, zamieszkujący we dworze w Kuźnicach – rozpoczęli starania o utworzenie samodzielnej parafii i w tym celu zobowiązali się do jej utrzymania.

Kościół budowali w latach 1845-1847 miejscowi cieśle pod kierunkiem Sebastiana Gąsienicy-Sobczaka. Jest to prosty, jednonawowy kościółek zorientowany tak jak góralskie chałupy „na godzinę jedenastą”, czyli z wejściem od południa. Początkowo kościół nie miał wieży, a dzwonnica stała osobno. Pierwszy zakopiański proboszcz ksiądz Józef Stolarczyk dobudował po roku 1850 wieżę i postawił również plebanię. Wbrew rozpowszechnionym opiniom ksiądz Stolarczyk nie budował kościoła od podstaw, kiedy przybył do Zakopanego pierwotna część kościoła już stała. Wewnątrz na podłodze widać wciąż granicę pomiędzy starą, a nową częścią kościółka. Jego prosta bryła kojarzyła się przybyszom ze stodołą – tak właśnie opisywali Stary Kościółek Maria Steczkowska w roku 1858 i Francuz Gustave Le Bon w roku 1879.

Trzy ołtarze wykonał znakomity góralski rzeźbiarz, pochodzący z Gliczarowa Wojciech Kułach-Wawrzyńcok. Początkowo kościół był pod wezwaniem św. Klemensa, którego obraz znajdował się w głównym ołtarzu, a obecnie wisi po jego lewej stronie, przy wejściu do zakrystii. Prawdopodobnie w okresie międzywojennym patronką kościółka została Matka Boska Częstochowska, a kopia obrazu jasnogórskiego zastąpiła w głównym ołtarzu św. Klemensa. Co ciekawe, stare organy z roku 1854 znajdują się dziś w kościele parafialnym w Kościelisku, przeniesione tam z inicjatywy drugiego zakopiańskiego proboszcza księdza Kazimierza Kaszelewskiego. W 2001 roku przeprowadzono gruntowny remont konserwatorski kościoła i wyposażono go w nowoczesną instalację przeciwpożarową.

The Old Church

The entire area on which the “old” church, the Gąsienica Chapel, and the cemetery are located is called Pęksów Brzyzek. The land was given by a rich landlord of Zakopane, Jan Pęksa, and the tall, flat, edge of the creek (Quiet Water Creek) is called a “brzyzek” in the Highlander dialect, hence the name Pęksowy Brzyzek. In the first half of the 19th century, Zakopane was split into two different parishes with one being Chochółów, and the other, Poronin. Along with this inconvenience and the increase in tourists that come to visit the valley under Giewont, the then owners of the Zakopane region – Klementyna and Edward Homolacowie – began to work towards Zakopane having their own parish.

The church was built in the years 1845-1847 by local carpenters and Sebastian Gąsienica-Sobczak, their leader. It is a simple, single-aisle church that is facing “11 o’clock”, as most traditional highlander homes face. At first, the church didn’t have a tower and the church bells were adjacent to the church itself. The first rector of Zakopane. Father Józef Stolarczyk, had the tower built in 1850, as well as, a presbytery. Contrary to widespread belief, Father Stolarczyk did not build the church from scratch, the first part of the church was already built. Inside the nave, the border between the old, and new, church is clearly visible. The simplicity of the church makes it resemble a barn; this is what Maria Steczkowska wrote in 1858, as did Frenchman Gustav Le Bon in 1879.

The three altars were carved by an excellent highlander from Gliczarów, Wojciech Kułach-Wawrzyńcok. In the beginning, the church was named after St. Clement, whose image was at the main altar, now it is on the left side by the entrance to the sacristy. During World War II, the church patron was changed to Our Lady of Częstochowa, and a replica image of Our Lady replaced the image of St. Clement. A little known fact about the original pipe organ in the Old Church is that it no longer resides there, it is actually in St. Casmir’s church in neighbouring village of Kościelisko. In 2001 the Old Church underwent a largescale renovation in which nearly the entire building was made fireproof.

Wewnątrz warto zwrócić uwagę na drogę krzyżową malowaną na szkle przez zakopiańską artystkę Ewelinę Pęksową, stare rzeźby i feretrony oraz tablicę poświęconą pierwszemu zakopiańskiemu „jegościowi”. Godna uwagi jest też podnoszona drewniana krata nad wejściem projektu Antoniego Kenara. Wraz z budową i poświęceniem nowego kościoła parafialnego przy Krupówkach w roku 1899, Stary Kościółek stał się kościołem filialnym parafii Najświętszej Rodziny. Od ponad 160 lat modlą się w nim górale, goście i cepry. Wraz z sąsiednią kaplicą i Starym Cmentarzem jest najcenniejszym zakopiańskim zabytkiem, miejscem szczególnym, ukochanym przez mieszkańców.

A noteworthy stained-glass window with the Stations of the Cross painted by Zakopane-based artist, Ewelina Pęksa finds its place inside the nave. The nave also includes old carvings and a plaque dedicated to the first rector of Zakopane. Another noteworthy feature is the raised trellis over the entrance designed by Antoni Kenara. Once the new church was built in 1899, the Old Church became a subsidiary parish to the Holiest Family Church. For over 160 years, highlanders, guests, and tourists pray here. Along with the Gąsienica Chapel, and the old cemetery, these are the most important monuments in Zakopane, and are considered sacred to the residents of this city.

Kaplica Gąsieniców

Ta prosta kamienna kaplica kryta gontem, stojąca nieopodal Starego Kościoła, to najstarszy obiekt sakralny w Zakopanem, pochodzący z roku 1800. Kaplicę ufundował i zbudował Paweł Gąsienica. Podobno w młodości zbójował, a na starość zechciał w ten sposób spłacić swoje długi u Pana Boga. Jak było naprawdę wiedzą tylko oni dwaj. Za zgodą biskupa tarnowskiego kaplicę poświęcono i bywający w Zakopanem księża okazjonalnie odprawiali tam mszę świętą. Paweł Gąsienica wraz z żoną Reginą zapisali Kościołowi swój majątek i zgodnie z dawnym obyczajem zostali pochowani pod progiem kaplicy. Wokół niej powstał prawdopodobnie pierwszy zakopiański cmentarzyk. Nie zachowało się oryginalne wyposażenie kaplicy. To obecne zostało zaprojektowane przez Antoniego Kenara w latach pięćdziesiątych. Od tego czasu kaplica ma za patronów świętych Andrzeja-Świerada i Benedykta.

The Gąsienica Chapel

This simple stone, chapel covered by a wooden shingle room is adjacent to the Old Church, and was built in 1800. The Gąsienica Chapel is the oldest sacred building in all of Zakopane. The chapel was funded and built, by Paweł Gąsienica. Supposedly, he built this chapel when he was young, and in his old age, he believed that in building the chapel he would pay his debts to God. Only God Himself, and Paweł know the real reason behind him building the chapel. With the blessing of Bishop Tarnowski, the chapel was blessed and priests were able to celebrate mass there. Paweł Gąsienica, and his wife Regina, gave their fortune to the church, and were buried under the threshold of the chapel. Supposedly, their burial began the oldest cemetery in Zakopane. The original furnishings of the chapel are not kept inside the chapel itself. Today's chapel interior was designed by Antoni Kenar in the 1950's. From that point on, the patron saints of the chapel are St. Andrew Zorard and St. Benedict.

Stary Cmentarz

Jest to bez wątpienia jedna z najcenniejszych polskich nekropolii obok warszawskich Powązek, krakowskich Rakowic, wileńskiej Rossy i lwowskiego Łyczakowa. Na bramie wita przybyśzów tablica ufundowana przez proboszcza Jana Tobolaka z mottem marszałka Ferdynanda Focha: „Ojczyzna to ziemia i groby. Narody tracąc pamięć, tracą życie” – z dopiskiem: „Zakopane pamięta”. Obok tablica poświęcona kurierom tatrzańskim z czasów drugiej wojny światowej. Cmentarz powstał w latach pięćdziesiątych XIX wieku. Już w 1931 roku został wpisany do rejestru zabytków i podlega ochronie konserwatorskiej.

Cmentarz ten znakomicie odzwierciedla złożone dzieje miasta Zakopanego – tworzą miejscowej ludności góralskiej i licznie przybywającej tu inteligencji. Dziś, z racji ograniczenia dostępnego terenu, chowane są tu osoby zasłużone dla Zakopanego, Podtatrza i Polski oraz ci, którzy mają tu rodzinne groby. Pomiedzy grobami Gąsieniców, Bachledów, Chramców, Pęksów, Janików i Marusarzy, co chwila napotykamy groby legendowych postaci zakopiańskich – Tytusa Chałubińskiego, Stanisława Witkiewicza, księdza Józefa Stolarczyka, Jana Krzeptowskiego Sabają.

Spoczywają tu wybitni artyści – Antoni Kenar, Antoni Rząsa, Władysław Hasiór, Karol Stryeński, pisarze i poeci – Kazimierz Przerwa-Tetmajer, Władysław Orkan, Kornel Makuszyński, Tomasz Gluziński, twórcy i strażnicy regionalnej kultury – Maria i Bronisław Dembowsky, Juliusz Zborowski, Helena Roj-Kozłowska, Aniela Gut-Stapińska, Adam Pach. Tutaj znajduje się rodzinny grobowiec Pawlikowskich z Medyki, tak mocno związanych z Zakopanem. Leżą tu wybitni sportowcy – Stanisław Marusarz i jego siostra Helena, Jerzy Ustupski, Ryszard Ćwikło. Są wśród nich ludzie gór – Zofia i Witold Paryscy, bracia Tadeusz i Stefan Zwoliński, pierwsi przewodnicy tatrzańscy – Maciej Sieczka i Jędrzej Wala, wybitni ratownicy górscy – Stanisław Gąsienica-Byrcyn, Józef Krzeptowski, Piotr Malinowski. I ci, którzy w Tatrach stracili życie ratując innych – Janusz Kubica i Stanisław Mateja, Marek Łabunowicz i Bartek Olszański. Nie sposób wymienić wszystkich.

Część grobów to mogiły symboliczne – Bronisława Czecha, który zginął w Auschwitz, Mariusza Zaruskiego, który zmarł w Chersoniu, Macieja Berbeki, który zginął na Broad Peak w Karakorum, czy Witkacego, który pozostał w Jeziorach na Polesiu. Ostatnio na murze cmentarza odsłaniane są tablice poświęcone osobom związanym z Zakopanem, a pochowanym gdzie indziej: Mieczysława Karłowicza, Karola Szymanowskiego, Oswalda Balzera. Wiele nagrobków to dzieła sztuki, zaprojektowane bądź wykonane przez wybitnych rzeźbiarzy – Antoniego Kenara, Antoniego Rząsę, Władysława Hasióra.

The Old Cemetery

This cemetery, is without a doubt, one of the most important cemeteries in Poland, along with the Warsaw Powązek, the Krakow Rakowic, Rasos, and Łyczakowa cemeteries. The front gate welcomes guests with a plaque from rector Jan Tobolak with a quote from Marshal Ferdinand Foch, "Motherland is where there are graves in the ground. If a nation forgets, then it loses its meaning." What Marshal Foch meant by that quote was that if a nation forgets about those who have fallen for their country, then the soul of the country is lost. Next to this quote is another saying, "Zakopane remembers". Next to the quote is a plaque dedicated to the couriers of the Tatry mountains during World War II. The cemetery opened in the 1850's. In 1931, the cemetery was officially made into a landmark and is under protection. This cemetery perfectly reflects the complex history of Zakopane with many well know Highlanders and other intelligent people. In today's time, the people who are buried here are those who served Zakopane, Podhale, and Poland greatly, as well as, those who have been there buried long ago. Amongst the graves of Gąsienica, Bachleda, Chramca, Pęksa, Janika, and Marusarz, some other legendary figures have been laid to rest here, such as: Tytus Chałubiński, Stanisław Witkiewicz, Father Józef Stolarczyk and Jan Krzeptowski Sabała.

Buried here are famous artists: Antoni Kenar, Antoni Rząsa, Władysław Hasior, Karol Stryeński, as well as, writers and poets: Kazimierz Przerwa-Tetmajer, Władysław Orkan, Kornel Makuszyński, Tomasz Gluziński, creators, and guardians of the regional culture: Maria and Bronisław Dembowsky, Juliusz Zborowski, Helena Roj-Kozłowska, Aniela Gut-Stapińska and Adam Pach. At this cemetery, we find the Pawlikowski family, from Medyka, who were extremely close to Zakopane. Some of Zakopane's best athletes are buried here, such as, Stanisław Marusarz, his sister Helena, Jerzy Ustupski, and Ryszard Ćwikło. Amongst them are people from the mountains: Zofia and Witold Paryscy, brothers Tadeusz and Stefan Zwolińscy, the first guides of the Tatra mountains: Maciej Sieczka and Jerzy Wala, famous mountain rescuers: Stanisław Gąsienica-Byrcyn, Józef Krzeptowski and Piotr Malinowski. Finally, those who have lost their lives rescuing others: Janusz Kubica and Stanisław Mateja, Marek Łabunowicz and Bartek Olszański. Not mentioning all those buried here.

A portion of graves are symbolic ones with people like, Bronisław Czech, who died in Auschwitz, Mariusz Zaruski, who died in Cherson, Maciej Berbeka, who died on Broad Peak in Concordia, and Witkacy who is buried in Velyki Oзера. More recently, a plaque was dedicated to people closely connected to Zakopane, but couldn't be buried here. The list of names includes Mieczysław Karłowicz, Karol Szymanowski, and Oswald Balzer. Many of the graves are decorated and carved by famous artists, Antoni Kenar, Antoni Rząsa, and Władysław Hasior.

Sanktuarium Narodowe Matki Boskiej Fatimskiej na Krzeptówkach

Księża pallotyni pojawili się na Krzeptówkach w roku 1950. W 1957 roku wybudowali tu duży dom zakonny z kaplicą pod wezwaniem Niepokalanego Serca Maryi. W 1961 roku biskup krakowski Karol Wojtyła poświęcił na Krzeptówkach kopię figury Matki Boskiej Fatimskiej przekazaną prymasowi Wyszyńskiemu z Portugalii przez biskupa Fatimy. W okresie Solidarności i stanu wojennego był tu ośrodek duszpasterski dla inteligencji zakopiańskiej. W stanie wojennym trzykrotnie wypoczywał u pallotynów na Krzeptówkach przywódca zdelegalizowanej „Solidarności” Lecha Wałęsa z rodziną.

Po zamachu na życie Jana Pawła II na Placu św. Piotra 13 maja 1981 roku, powstała idea budowy nowego kościoła jako wotum wdzięczności za ocalenie życia Ojca Świętego. 13 maja 1989 metropolita krakowski kardynał Franciszek Macharski wmurował na Krzeptówkach kamień węgielny, pochodzący z grobu Św. Piotra w Watykanie. Projektantem kościoła był Stanisław Tylka z Zakopanego. Budowę ukończono w 1992 roku, a kościół konsekrował kardynał Macharski 13 maja tegoż roku.

Ojciec Święty Jan Paweł II odwiedził kościół na Krzeptówkach 7 czerwca 1997 roku, ponownie go konsekrował i odprawił tu mszę świętą. Po mszy na terenie domu zakonnego spotkał się z byłym prezydentem RP Lechem Wałęsą. A sanktuarium stało się z czasem najpopularniejszym w Polsce miejscem kultu Matki Boskiej Fatimskiej. Do parku za kościołem przeniesiono ołtarz spod Wielkiej Krokwi, zaprojektowany przez artystę Marka Szalę, profesora Zespołu Szkół Plastycznych imienia Antoniego Kenara w Zakopanem, przy którym papież odprawił mszę świętą 6 czerwca 1997 roku. Po śmierci papieża jest to również jedno z najważniejszych miejsc związanych z kultem świętego Jana Pawła II w Polsce. Jest to najpopularniejszy ośrodek pielgrzymkowy na Podhalu, odwiedzany rocznie przez półtora miliona pielgrzymów.

SHRINE OF OUR LADY OF FATIMA

In 1950, Pallonite brothers came to Krzeptówki, and seven years later, they built a large nunnery with a chapel on behalf of the Immaculate Heart of Mary. The then bishop of Kraków, Karol Wojtyła, blessed the figurine of Our Lady of Fatima that was given as a gift from the bishop of Fatima. During the Solidarity movement and martial law, the nunnery became a place to have secret meetings. During martial law, the Pallonites gave shelter to Lech Wałęsa, and his family, three times.

After the assassination attempt on Pope John Paul II in St. Peter's Square on the 13th of May, 1981, the idea of building a new church came about. On the 13th of May 1989, the cardinal of Kraków, Franciszek Macharski laid the foundation stone originating from the tomb of St. Peter in the Vatican. The architect of the church was Stanisław Tylka of Zakopane. The church finished in 1992, and was later blessed by Macharski on the 13th of May that same year. The Pope visited the church in 1997 during his pilgrimage to Poland, and of course, blessed it during holy mass. Once mass was finished, he met with Lech Wałęsa in the nunnery. The shrine became the most popular place of worship to Our Lady of Fatima. The altar that was used for the holy mass celebrated at the Wielka Krokiew stadium was moved to the park behind the Shrine of Our Lady of Fatima. After Pope John Paul II passed away the shrine became the most popular place of worship for St. John Paul II, as well. The shrine is visited by half a million pilgrims every year.

TATRY

Morskie Oko

Morskie Oko to największe jezioro w Tatrach, przez wielu uważane również za najpiękniejsze. Od początku turystycznej penetracji Tatr Morskie Oko było jednym z najczęściej odwiedzanych miejsc. Również dziś jest to bez wątpienia najbardziej popularny cel wycieczek w Tatrach, w sezonie bywa tam kilka tysięcy osób dziennie. Otacza je imponujący łańcuch szczytów przekraczających wysokość dwóch tysięcy metrów, a nieopodal – nad Czarnym Stawem – wznosi się najwyższy szczyt Tatr Polskich – Rysy. Na brzegu jeziora już od początku XIX wieku istniały rozmaite budynki dające schronienie turystom. Obecne schronisko zostało zbudowane w stylu zakopiańskim na morenie Morskiego Oka w roku 1908.

W czwartek 5 czerwca 1997 około godziny 18:00 Jan Paweł II przyjechał samochodem nad Morskie Oko. Spotkał się tam z ludźmi gór i pracownikami schroniska, oglądał imponującą panoramę szczytów wznoszących się nad taflą jeziora.

TATRY

Morskie Oko

Morskie Oko is the biggest and also considered by many, the most beautiful lake in the Tatry mountains. From the very first waves of tourists that came here, Morskie Oko was one of the most visited places in the Tatry mountains. Even today, Morskie Oko has a couple of thousand visitors a day. The lake is surrounded by an impressive chain of peaks that are over two thousand metres, and near-by is Czarny Staw lake, as well as the tallest peak in the Tatry mountains, Rysy. In the early 19th century, a few shelters were already built along the edge of the lake. The current shelter was built in 1908 in the Zakopane style.

On June 5th 1997, Pope John Paul II was driven to the lake at 6 pm. He went there to met with local mountaineers, the people who work there and of course to enjoy the beautiful views.

Sanktuarium Matki Bożej Jaworzyńskiej Królowej Tatr na Wiktorówkach

Na Wiktorówkach, lesistym zboczu Doliny Złotej w Tatrach Wysokich, stoi drewniana kaplica pod wezwaniem Matki Boskiej Jaworzyńskiej Królowej Tatr. Według tradycji w tym miejscu prawdopodobnie w roku 1860 pasterka Marysia Murzańska zobaczyła wśród smreków jaśniejącą postać Matki Boskiej. To prywatne objawienie dało początek kultu Matki Boskiej Jaworzyńskiej. W zbudowanej tu później kaplicy bywają podhalańscy górale i ludzie związani z Tatrami – przewodnicy, ratownicy, taternicy i turyści. Bywał tu wielokrotnie w latach swojej biskupiej posługi Karol Wojtyła, który odwiedzał sanktuarium na Wiktorówkach także jako turysta i narciarz.

W czwartek 5 czerwca 1997 roku rano papież z Zakopanego poleciał śmigłowcem nad Babią Górę, a następnie przeleciał nad Rokiciniami i Nowym Targiem udając się w kierunku Pienin. Po obejrzeniu z góry zapory w Czorsztynie i obydwu zamków papieski śmigłowiec poleciał w kierunku Rusinowej Polany. Jednak ze względu na dużą liczbę osób zebranych na polanie śmigłowiec nie wylądował i wstępnie planowana wizyta Ojca Świętego na Wiktorówkach nie doszła do skutku.

The Wiktorówki Chapel

Located in Wiktorówki in the High Tatra mountains is a wooden chapel by the name of Our Lady Queen Jaworzyńska of the Tatra Mountains. As the legend goes, in 1860, a shepherdess by the name of Marysia Murzańska saw a glowing figure of Our Lady among the trees. This private revelation was the beginning of the Our Lady of Jaworzyńska. Once the chapel was built, mountaineers, Highlanders, rescuers, and tourists often visited. The then Bishop Karol Wojtyła visited the chapel many times.

On June 5th 1997, the Pope flew in a helicopter from Zakopane to Babia Góra and from there he flew over Nowy Targ towards Pieniny. After the Pope flew over Czorsztyn, he saw the two castles there, he flew towards Rusinowa Polana. Unfortunately, the planned visit to Wiktorówki couldn't go ahead because the amount of people that were already there was too great.

Kasprowy Wierch

Kolej linowa na Kasprowy Wierch została zbudowana w 1936 roku w rekordowym czasie siedmiu miesięcy. Inicjatorem budowy kolejki był Aleksander Bobkowski, oficer Wojska Polskiego, narciarz, prezes Polskiego Związku Narciarskiego, a prywatnie zięć prezydenta RP Ignacego Mościckiego. W celu prowadzenia tej inwestycji powołano do życia spółkę Linkokasprowy. Ogromnym wysiłkiem, pracując na trzy zmiany, około tysiąca robotników prowadziło prace w trudnych, przez długi czas zimowych, warunkach. Budowę rozpoczęto 1 sierpnia 1935 roku, a już 26 lutego 1936 roku ruszyła kolej z Kuźnic do Myślenickich Turni. Pierwszy wagonik dojechał na Kasprowy Wierch w niedzielę, 15 marca 1936 roku po 227 dniach budowy. Kolej linowa na Kasprowy Wierch była pierwszym tego typu urządzeniem w Polsce i pierwszym w całych Tatrach.

Modernizacja kolei została przeprowadzona w ciągu dwóch sezonów, po siedemdziesięciu latach jej bezwypadkowego funkcjonowania. Prezydent RP Lech Kaczyński dokonał uroczystego otwarcia zmodernizowanej kolei w dniu 18 stycznia 2008 roku. Kolejka wywozi na szczyt Kasprowego Wierchu 360 osób na godzinę zimą, a 180 latem, kiedy to przepustowość kolei jest ograniczona ze względu na ochronę przyrody. Budowa kolejki już w latach 30. budziła kontrowersje, między innymi w proteście podała się wówczas do dymisji cała Państwowa Rada Ochrony Przyrody. Niemniej jednak kolejka wrosła już na trwałe w krajobraz Tatr i Zakopanego. Wagonik kolejki pokonuje w drodze na Kasprowy Wierch około 4300 metrów i 936 metrów różnicy wzniesień, przejazd trwa około 15 minut. Na Myślenickich Turniach znajduje się stacja przesiadkowa.

Papież Jan Paweł II wyjechał kolejką na szczyt Kasprowego Wierchu 6 czerwca 1997 roku wieczorem. Z tarasu widokowego oglądał panoramę Tatr i pobłogosławił obecną na szczycie grupę turystów i pracowników PKL. Na pamiątkę tej wizyty na budynku górnej stacji kolei linowej umieszczono pamiątkową tablicę.

Kasprowy Wierch

The cableway to Kasprowy Wierch was built in 1936 in only seven months. The person who initiated the construction of the cableway was Aleksander Bobkowski who was an officer of the Polish Army, a skier, president of the Polish Ski Association, as well as, the son-in-law of the president, Ignacy Mościcki. In order to carry out this project, help from Linkolkasprowy made construction possible. With great effort and working a total of three shifts, around one thousand workers had to endure a long winter to complete this project. Construction began on August 1st 1935, and on February 26th 1936, the cableway took off from Kuźnice to Myślenickie Turnie. The first cable car arrived at Kasprowy Wierch on March 15th 1936 after 227 days of construction. This cableway was the first of its kind in Poland and in the Tatry mountains.

The modernization of the cableway was carried out within two seasons after seventy years of accident-free functioning. President Lech Kaczyński had a celebratory opening after its completion on January 18th in 2008. The cableway transports 360 people during the winter, and 180 during the summer when the bandwidth is limited for safety reasons. The construction of the cableway sparked controversy and one of the protestors was the State Council for Nature Conservation. Still, the cableway was built and became a part of the Tatry/Zakopane landscape. The 15 minute cableway ride takes on a 4,300 metre distance, a 936 metre difference in altitude. The halfway destination is Myślenickie Turnie where the interchange station is located.

Pope John Paul II took the cable car up to Kasprowy Wierch on June 6th 1997. Once he got there, he blessed all the workers, and tourists that were already hiking. A plaque at the interchange station is there to commemorate the Pope's visit.

Giewont

W swojej homilii podczas mszy świętej pod Wielką Krokwią 6 czerwca 1997, papież odwołał się do widocznego na horyzoncie krzyża na szczycie Giewontu mówiąc: „Ojcowie wasi na szczycie Giewontu ustawili krzyż. Ten krzyż tam stoi i trwa. Jest niemym, ale wymownym świadkiem naszych czasów. Rzec można, że ten krzyż patrzy w kierunku Zakopanego i Krakowa, i dalej – w stronę Warszawy i Gdańska.” A pod koniec mszy świętej papież dodał: „Trzeba, aby cała Polska, od Bałtyku aż po Tatry, patrząc w stronę krzyża na Giewoncie słyszała i powtarzała sursum corda – w górę serca”.

Krzyż na Giewoncie został postawiony z inicjatywy zakopiańskiego proboszcza księdza Kazimierza Kaszelewskiego latem 1901 roku i poświęcony 19 sierpnia. Umieszczono na nim napis: „Zbawicielowi świata na przełomie wieków 1900/1901 krzyż ten wystawiła parafia Zakopane”. Piętnastometrowy krzyż wykonany w fabryce inżyniera Józefa Goreckiego w Krakowie złożony z czterystu części został wniesiony i zmontowany na szczycie. Ważył 1819 kilogramów.

Podczas papieskich wizyt w Polsce i z okazji innych ważnych wydarzeń przewodnicy z Zakopanego wieszali na ramionach krzyża flagi w barwach papieskich i narodowych. Po śmierci Jana Pawła II grupa młodzieży w kolejne rocznice oświetlała krzyż na Giewoncie w godzinie zgonu papieża. Giewont z krzyżem na wierzchołku stał się z czasem jednym z najważniejszych i najbardziej rozpoznawalnych symboli Tatr i Zakopanego. Jego uproszczony wizerunek znajduje się w oficjalnym herbie miasta.

Giewont

During his homily while he celebrated mass at the Wielka Krokiew stadium on June 6th 1997, the Pope said, " Your forefathers built a cross on Giewont. That cross continues to stand as it always did. The cross may stand mute, but it is a witness to our doings. We can say that the cross is looking out towards Zakopane and Kraków, but also, towards Warsaw and Gdańsk." After mass, he added: " All of Poland, from the Baltic to here, must look towards the cross and repeat, ' Sursum Corda', "Lift up your Hearts."

The cross was built by the initiation of Father Kazimierz Kaszelewski in 1901 and blessed on August 19th. Underneath the cross is an inscription that says, " For our Saviour at the turn of the 1900/1901 century, which was issued by the Zakopane parish." The 15 metre cross was made in Józef Gorecki's factory in Kraków. It was separated into four pieces and weighed a total of 1,819 kilograms.

During the Pope's visit and other important events in Zakopane, papal and national flags are hung from the arms of the cross. A year after the Pope's death, a group of people illuminated the cross at the exact hour when the Pope passed away. Giewont, along with the cross, became the most important symbol in the Tatry mountains and in Zakopane. The cross is also in Zakopane's coat of arms.

Pustelnia sióstr Albertynek na Kalatówkach

W 1898 roku założyciel Zgromadzenia Zakonnego Braci Albertynów, Brat Albert – Adam Chmielowski, rozpoczął budowę niewielkiego, drewnianego klasztoru przy drodze prowadzącej z Kuźnic na Polanę Kalatówki. Miała to być pustelnia dla braci, aby mogli w niej odpocząć po ciężkiej pracy w przytuliskach dla bezdomnych w Krakowie i innych dużych miastach. Teren na klasztor wydzierżawił hrabia Władysław Zamoyski, a albertyni odpracowali przekazane przez Zamoyskiego drewno na budowę kaplicy i klasztoru. 14 grudnia 1898 roku zakopiański proboszcz ksiądz Kazimierz Kaszelewski poświęcił kaplicę pod wezwaniem Świętego Krzyża i cały klasztor. W głównym ołtarzu Brat Albert umieścił krucyfiks подарowany mu przez paulinów z krakowskiej Skalki.

Bracia albertyni mieszkali w tym klasztorze do 1902 roku kiedy to wybudowali dla siebie powyżej, na tak zwanej Śpiącej Górze, nową pustelnię, a tę przekazali siostronom albertynkom. Obok klasztoru zbudowali niewielki domek dla kapelana, który stał się także pustelnią Brata Alberta. Projektantem kaplicy i klasztoru był przyjaciel Chmielowskiego z okresu studiów na akademii monachijskiej Stanisław Witkiewicz. Są to budynki w stylu zakopiańskim pozbawione jednak na życzenie Brata Alberta wszelkich ozdób, co było i jest zgodne z charyzmatem zgromadzenia.

Ojciec Święty Jan Paweł II odwiedził siostry Albertynki wieczorem 6 czerwca 1997 po powrocie z Kasprowego Wierchu.

Albertine Nun Hermitage in Kalatówki

In 1898, the founder of the Albertine Brothers Religious Congregation, Brother Adam Chmielowski, began building a small, wooden chapel by the road leading towards the Kalatówki Clearing. It was meant to be a hermitage for the homeless from Kraków and other large cities. Count Władysław Zamoyski leased the land to the Albertine nuns and they also executed a transfer so that they could build the chapel and convent. On December 14th 1898, Father Kazimierz Kaszelewski blessed the church and named it Holy Cross. The main altar has a crucifix that was given to Brother Adam from the Pauline nuns from Skalka Church in Kraków.

The Albertine brothers lived in the hermitage until 1902. They built another hermitage on Śpiąca Góra and gave the other hermitage to the Albertine nuns. Next to the hermitage, the brothers had a home built for the chaplain that was also built for the hermit, Brother Adam. The architect of the hermitage and the chapel, was a good friend of Chmielowski during their times of study in Munich, Stanisław Witkiewicz. These buildings are built in the Zakopane style and in line with the charism of the congregation.

Pope John Paul II visited the nunnery on June 6th 1997, after he visited Kasprowy Wierch.

Schronisko im. Jana Pawła II na Polanie Chochołowskiej

23 czerwca 1983 roku na Siwej Polanie wylądował śmigłowiec z papieżem Janem Pawłem II na pokładzie. Samochodem papież został przewieziony do schroniska na Polanie Chochołowskiej. W hallu schroniska papież krótko rozmawiał z przywódcą zdelegalizowanej w owym czasie „Solidarności” Lechem Wałęsą, którego przywieziono na Chochołowską z żoną Danutą i czworgiem dzieci. Spotkanie to odbyło się na wyraźne żądanie Ojca Świętego i było wyrazem jego poparcia dla idei i instytucji „Solidarności” w Polsce oraz jej przywódcy.

Następnie papież przebrał się w strój turystyczny i udał się na wycieczkę w głąb Doliny Jarząbczej. Po powrocie zaszedł do szałas pasterskiego bacy Andrzeja Zięby-Gała z Witowa. Obecnie wzdłuż trasy spaceru Ojca Świętego Jana Pawła II z Chochołowskiej do Jarząbczej wytyczony został szlak papieski w kolorze żółtym. W miejscu dokąd dotarł papież postawiono kapliczkę z pamiątkową tablicą. Tablice upamiętniające papieską wizytę znajdują się także na ścianie schroniska oraz na Siwej Polanie.

The John Paul II Shelter at the Chochółów Clearing

On June 23rd 1983, the Pope landed on Siwe Polany in a helicopter. From there, the Pope was driven to the Chochółów Clearing. Inside the shelter that is located at the clearing, the Pope met with Lech Wałęsa and the rest of his family. The meeting was significant because it was meant to show that the Pope strongly supported Lech Wałęsa's Solidarity movement.

Afterwards, the Pope, dressed in civilian clothing, hiked to the Jarząbca Valley. After his return, he went to the hut of a local shepherd, Andrzej Zięba-Gała from Witów. The current trail that the Pope took is labelled as the "Papal Trail", and is labelled with a gold colour. The spot where the Pope stood during the end of his hike is now the location of a chapel. A plaque inside the shelter is dedicated to the Pope's visit.

ORGANIZATORZY

PARTNER GŁÓWNY

PATRONAT HONOROWY
MARSZAŁEK WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO
WITOLD KOZŁOWSKI

PARTNERZY

ISBN 978-83-957600-6-8